

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно
Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 244 (6964)
ОКТАБРИН
14
ЧЕТВЕРГ
1954 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Орооно таряанай гүрэнэй томо ажахы эмхидхэлгэдэ хэрэгтэй техникэ болон түхээрлгэ советскэ аралдаа хитад аралта бэлэг болгон үгэхэ тухай Советскэ Правительствена делегациин бэшэг (1-дэхи нюур).

Орооно таряанай гүрэнэй томо ажахы эмхидхэлгэдэ хэрэгтэй техникэ болон түхээрлгэ советскэ аралдаа хитад аралта бэлэг болгон үгэлгэ тушаа Түрүүлэгшэ Мао Цзэ-дунай харюу бэшэг (1-дэхи нюур).

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ ТЕОРИ ШУДАЛАГ-ШАДТА ТУҢАЛАМЖА. В. Платковский. — Ангиноуд ба ангин төмсөл тухай марксизм-ленинизмын хургаал (2-дохи нюур).

ТАСС-эй буруушаалга (3-дахы нюур).
Советско-болгарска коммюнике (3-дахы нюур).
КРИТИКЭ БА БИБЛИОГРАФИ: И. Хамгүшкеев. — «Бурят-монгол литература» (3-дахы нюур).
Д. Хилтухин. — Советскэ Украиньны бэлгитэй поэт (3-дахы нюур).
Р. Балданов. — Яруунын совхозодо. (3—4-дэхи нюур-нуудта).
Вьетнамска арадай арми Ханойдо оробо (4-дэхи нюур).
Румынска Арадай Республикын Верховно сүүдэтэ (4-дэхи нюур).

Солоомо, мэхиинэээ бараниень суглуулжа абаха

Малажалай фермэнүүд дээрэхи үлэмэрин эгээн харюусалгагай малай үбэлжэлгэ дүтээлд бай- «Орон дотороо малажалы саа- хань хүгжөөхэ хэмжээнүүд болон зохионгоудай, хүдэлмэришэдэй албахагшад ажахынуудаар малажалай продуктууды уялгатаар гүрэндэ тушааха нормонууды зохиуулаха тухай» тогтоол соогоо КФСР-эй Министруудай Совет ба КФСР-эй Центральна Комитет адуу- мала ондо оруулхын тулада колхозуудай болон совхозуудай үбнэ тэ- хээр, дулаан байраар хэр эргэ- тэдэргэн хайрлангын жэл бүридэ октябрь, октябрь соо шалган үзэдэг болго, тэжээл бэлдэхэ, малай ажууланууды шэнээр бариха, нель- нэе зааха хүдэлмэринүүды дүүргэ- рүү тушаа хэмжээ абаха шухала гэжэ болон юм.

хэрэгээр эмхидхэгдэ бэшэ, харин үбнэ болон бусад тэжээлүүды бэлдэхэлгэ тон хангалтагүйгөөр ябуу- лагдахан байха юм.

Дээрэ дурсагдаша колхозуудай, мүн тэрэшлэн Заиграйн аймагай партийна, советскэ органуудай хүт- тэлбэрлэгшэд нитын малажалда ингэжэ хайша хэрэгээр хандахаа хэзээ болихо юм гэжэ асуултай бай- на.

Таряанай солоомо, мэхиинэ гэшэ бусад бүхы тэжээлдэ адли шухала хэрэгтэй байнынь мартажа болохо- гүй. Республикын түрүү колхозууд- дай дүй дүршэл энэинэе эли тодоор харуулна. Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ ко- лхоз һүүлэй үедэ жэлжээ жэлдэ ум- сэх солоомо, мэхиинэ бэлдэхэдэ бол- лон. Тингээд тэрэиние корнеллод- той, силостэй хайнаар буйлуулан бэлдэжэ шаддаг хадан, үхэр мал- да үлэтэй хоолтой тэжээл болохо үгэнэ. Энэни ашаар тус колхозой- хил адуу малаа тобир тарганаар он- до оруулна.

Элдэ янзын тэжээлүүды бо- домжолотой хайнаар хүргэжэ, тэ- рэиние адуу малдаа зүбөөр эдуюлжэ байн хэмжээнүүд аймаг бүхэндэ бии. Тингээ колхозуудай ба МТС- үүдэй хүтэлбэрлэгшэд болон мэргэ- жэлтэд ниймэ хайн дүй дүршэлы үр- гэнөөр дэлгэрүүлжэ, комбайнгаа га- рафан, мүн ток дээрэ хэбтээн бүхы солоомо, мэхиинэ суглуулжа аба- ха, тэрэиние малдаа зүбөөр буйлуу- лан эдуюлжэ хүдэлмэри эмхидхэхэ ёһотой.

Поли дээрэһээ солоомо, мэхиинэ суглуулжа абаха гэшэ ажал эхэтэй хүдэлмэри юм. Тингээ хадан МТС- үүдэ бии байн механизмууды, мүн колхозуудай өөнэдынь арга ху- сые дүүрэн хэрэглэхэ шухала. Энэ болбол солоомо суглуулжа, сомохо, механизмууды дүүрэн хэрэгжэжэ, тэрэиние бухаллахааа эхилээд, малай үбэлжээ байранууд дээрэ аба- шаха хүрэтэр бүхы хүдэлмэрине ме- ханизирвалэхэ арга олгохо юм.

Саашадаа энэ шухала хүдэлмэ- риние унжайгуулжа болоо наа, поли дээрэхи солоомо, мэхиинэ саһан- да даруулагдаха аюул ушаржа бо- лохо байна. Солоомо, мэхиинэ суг- луулжа абахын хажуугаар, тэрэиние үрилтэдэ оруулгангүй, хайнаар хада- гаага тухай анхаралаа табиша шу- хала. Колхоз бүхэндэ тэжээлэй тоо бүридхэл харин хайнаар болжэ, тэрэ- иние кладовнигуудта хөжөн фура- жиниудта тушааха үгэхэ хэрэгтэй. Колхозуудай фермэ бүхэндэ хэды шэинэн тэжээл гаргалша байн тухай хара харын түсэб зохибо, тэрэ- иние правленээр баталха шухала.

Поли дээрэхи солоомо, мэхиинэ суглуулжа, тэжээлдэ нэмэри бол- гоод, тэрэиние зүбөөр гаргалша гэшэ шухала зорилго мүн. Колхозуудай ба МТС-үүдэй хүтэлбэрлэг- шэд энэ зорилгы амжалтатайгаар шидэхэ хэрэгтэй. Аймагуудтай партийна, советскэ органуудай, МТС-үүдэй зорилго хадаа колхоз бүхэндэ тэжээлэй бата бэхн база байгуулгы дүүрэн хангаха, энэ хү- дэлмэрине хүтэлбэрлэхэ ябадал бо- лон.

Мүнөө үедэ олонхи колхозуудта мала адуу малнуудай бүдүүн ба мэлтэ тэжээлүүдээр шөөө хүсэд агадагагүй байн хадан, тэжээл эрхэжэ бэлдэхэ гэшэ угаа шуха- у удашанартай болоод байна. Тэ- хээр нилээд эхээр нэмэхэ арга олгохо, аймаг бүхэндэ бии. Гэхэтэй мала, солоомо, мэхиинэ суглуулгы эрхэжэ тухай тон түрүүн бодом- жол ёһотой. Орооното культура- нүүды хаданай хүлээр колхозно- ниинууд дээрэ нилээд эхэ солоомо, мэхиинэ үлэнэ. Тезд, баримтанууд дээрэһээ харад үзэхэдэ, зарим кол- хозуудта тэрэиние суглуулжа аба- шгүй, поли дээрэ хэбүүлжэ бай- гантай байна.

Сэлэнгын аймагай колхозуудта со- ломо, мэхиинэ суглуулжа сомохо үлэтэ халирхайгаар хандан баримтанууд тухай манай га- зар бэшэгдэһэн байгаа. Тингээ баримтанууд мүн бусад олон аймагуудтай бие бие хэрэгжэжэ республика дотороо эгээн томо амжалтай аймагуудай нэгэн боло- н Задын аймагай колхозууд соло- ом, мэхиинэ суглуулжа сомологые хэрэглээр унжайгуулжа байна. Тингээ МТС-эй харьяата колхозууд энэ хүдэлмэрине эмхигүй муу- тар ябуулна гэжэһээ байтагай. Тэ- хээр сомоной Сталиной нэрэмжэтэ колхозодо хүдэлмэрилдэг тракторист- нууд солоомо сомохо сагаа гэри- шээр, тэрэиние хуряангүй, газара- малаа наа дээрэ гэжэ шиндэһэн байна.

Мүн баһа Заиграйн аймагай колхозууды абаад үзэхэдэ, бүдүүн ба мэлтэ тэжээлүүды бэлдэхэ тү- сэб дүүргэлгээр тон муу байдал- лай. Тезд, һүүлэй үедэ аймагай олон колхозуудта тэжээл бэлдэхэ хүдэлмэри оройдоо зогсоогдон, поли дээрэхи солоомо, мэхиинэ суглу- улдагагүй байха юм. Жэшээлхэдэ, Боро-Брянска сельсоветэй Ле- стонский нэрэмжэтэ, «Красный опыт- ный, Маленковой нэрэмжэтэ» колхозуудта бүхы солоомын оройдоо 30—40 тоннонь сомогдонхой. Манай Эрхирхэ артелиинхид хэ- рин арбаад мянган толгой малтай байлша, наа болотор солоомоо нэмжэ абаадгүй байгаа нэн. Эндэ хэмжээ солоомо суглуулжа хайша

Түрүү дүй дүршэлы үргэнөөр нэбтэрүүлхэ

Хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выс- селдэ хабаадаһан хүдөө ажахын эмхидхэлгэ командирнууд выставкэ дээрэ октябрин 8-да уулзаба. Орой олон тоот республикануудай, газарнууд болон областнуудай шалгаран колхозой түрүүлэгшэд, колхозууд болон МТС-үүдэй директорнууд, хүдөө ажахын мэргэ- хилд кофференц-залда үглөөнэй хэста сугларба. Колхозой эрдэмтэн Т. С. Мальце- вой зохион газар элдүүлжэ ар- тистиин харьяата бүхы до- мон колхозуудта нэбтэрүүлгэдэ гэр- хурганска областини Шадринска МТС-эй агроном В. Мухометьянов мэрэбэ. Хүдөө ажахын бүхы ар- тистиин орооното культурануудай культуригай ургаса абана. Энэ выставкэдэ 4,360 гектар газар дээрэ- нэ дунда эргээр 16,9 центнер барай шэинэе хуряагдаа, нүхэр Мальцевай хүтэлбэрлэдэ «Заветы Ленина» гэжэ колхозодо 943 гектар дунда эргээр гектар бүриин 31 центнер ороонон абтаа. Эрэхэ жэлдэ эргэжэ хэзэ газараа МТС мүнөө үедэ нүхэр Мальцевай дуралданан урга мэтээр элдүүлжэ байна. —МТС-эй харьяата бүхы колхозууд

Орооно таряанай гүрэнэй томо ажахы эмхидхэлгэдэ хэрэгтэй техникэ болон түхээрлгэ советскэ аралдаа хитад аралта бэлэг болгон үгэхэ тухай Советскэ правительствена делегациин бэшэг

Хүндэтэ нүхэр Мао Цзэ-дун!
Мүнөө үедэ Советскэ Союз дотор орооно таряа үйлдбэрлгы нилээд эхэдхэжэ, тэрэни база дээрэ хүдөө ажахын үйлдбэрлгын бүхы халбаринууды хүгжөөхэ зорилгоор шэнэ ба боро газар ашаглаха үргэн программа бэлдүүлгэдэ байна. Шэнэ газар үргэн эхээр ашаглалгын дүй дүршэл хадаа орооно таряанай совхозууды эмхидхэлгэ энэ хүдэлмэ- риние хэхэдэ эгээн ашагтай хайн формо болоно гэжэ харуулна.

Хитадай Арадай Республикада шэнэ ба боро газар ашаглаха хүдэл- мэрин эхилэнине хараадаа абан, энэ хэрэгтэ Советскэ Союзай туйлаһан дүй дүршэлы дамжуулан үгэхэ хүсэлтэйгөөр, хитад ба совет- скэ аралуудай ахадүүгэй хани барисаанай хүндэлэлдэ, Хитадай Арадай Республикын байгуулагдаһаар табан жэлэй ойн хүндэлэлдэ, 20 мянган гектар тарилгын талмайтай орооно таряанай совхоз эмхидхэлгэдэ хэрэг- тэй түхээрлгэ болон техникэ советскэ аралдаа хитад аралта бэлэг бол- гон абахытай хүснэбди.

Орооно таряанай совхозые зэбсэглэхын тулада нимэ зүйлнүүд үгтэ- хэ болоно: «С-80» гэжэ гусенична тракторнууд—30 хэнэг, «ДТ-54» гэжэ гусенична тракторнууд—64, «Беларусь» гэжэ пропашной тракторнууд —4, орооно таряанай комбайнууд—100, ашаанай автомобилууд—30, бен- зовозууд—4, автозправшинууд—4, авто-нүүдэл мастерскойнууд—2, хүн- гэн автомобилууд—9, коляскадай мотоциклууд—10, нэгэ голгой авто- прицепүүд—6, хоёр голтой автоприцепүүд—8, тракторна плугууд—128, орооно таряанай тракторна сеялкэнүүд—120, культиваторнууд болон лущильникууд—100, борнойнууд—1600, тарна сээрлэрдэ машинанууд—16, үбнэ хурядаг машинанууд—16, заһабарилгын мастерскойе түхээрхэлэ хэрэгтэй элдэ станогүүд—14, электрогагнуурин түхээрлгэ—2 комп- лект, 220 киловатт хүсэтэй электростанциин түхээрлгэ, элдэб маркын ра- диостанциинууд—13, зуун номертой телефонно станци, нүүдэл киноуста- новка.

Орооно таряанай совхозые байгуулгада ба ашаглалгада эмхидхэлэй болон техникэскэ туһаламжа үзүүлхын тулада билдэнэр тус совхозые эмхидхэхэ үедэ ба ашаглалгын түрүүшын жэлдэ хүдэлмэрилхөөр Хитадай Арадай Республикада советниүүд болон советскэ мэргэ- жэлтэды—совхозой директоры, главна агрономы, главна инженер-ме- ханигы, заһабарилгын мастерской даагышы, отделенинүүдэй агроно- мууд ба механикүүды, орооно таряанай совхозой главна бухгалтерые эльгэхээр бэлэн байнабди, орооно таряанай совхозые толгойлоор табиг- даһан хитад хүдэлмэрилгшэд советскэ мэргэжэлтэдтэй хамта техникы хэрэглэхэ ба орооно таряанай эхэ ажахы хүтэлбэрлэхэ дүршэлые эгээн боғони болзор соо шудалжа болоно.

Дурсагдаһан мэргэжэлтэдтэ салин түлэхэ гаргалшы Советскэ Союз өөрөө даажа абана.

Орооно таряанай тингэ совхозые эмхидхэлгэ хадаа Хитадай Арадай Республика дотор шэнэ ба боро газар ашаглаха талаар Советскэ Союзай дүй дүршэлы хэрэглэхэдэ Хитадай хүдөө ажахыда туһалаха ба совет- скэ болон хитад аралуудай хоорондын хани барисаае саашадан бэхи- жүүлхэ хэрэгтэ туһалаха байна гэжэ найдажа байһана мэдүүлнэбди.

СОВЕТСКЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЕННА ДЕЛЕГАЦИ.

1954 оной октябрин 12.

Орооно таряанай гүрэнэй томо ажахы эмхидхэлгэдэ хэрэгтэй техникэ болон түхээрлгы советскэ аралдаа хитад аралта бэлэг болгон үгэлгэ тушаа Түрүүлэгшэ Мао Цзэ-дунай харюу бэшэг

Хүндэтэ нүхэр Хрушев, Советскэ правительствена делегациин гэ- шүүл!

Хитадай Арадай Республикын байгуулагдаһанай хойшо табан жэлэй ойтой дашарамдуулан, Советскэ Союзай Правительствена делегаци 20 мянган гектар тарилгын талмайтай орооно таряанай госхоз эмхид- хэлгэдэнь хэрэгтэй түхээрлгэ болон техникы советскэ арадай үмэнһөө хитад аралта бэлэг болгон үгэбэ. Орооно таряанай госхозые эмхидхэл- гын үедэ ба ашаглалгын түрүүшын жэлдэ хүдэлмэрилхөөр, орооно таряанай госхозые байгуулгада ба ашаглалгада эмхидхэлэй болон техни- ческэ туһаламжа үзүүлхын тулада Советскэ правительство советниүүд болон мэргэжэлтэды Хитадай Арадай Республикада эльгэхээр бэлэн байна, орооно таряанай госхозые толгойлоор табигдаһан хитад хүдэлмэ- рилгшэд советскэ мэргэжэлтэдтэй хамта техникы хэрэглэхэ ба орооно таряанай томо ажахы хүтэлбэрлэхэ дүршэлые тон боғони болзор соо шудалжа болоно.

Энэ шухала, эхэ хани ёһотой туһаламжын түлөө Советскэ Прави- тельство болон аралта Хитадай Арадай Республикын ба хитад аралдай үмэнһөө халуун баяр хүргэжэ, үнэн сэдхэлэй баясхалан мэдүүлжэ зол- той байнаб.

Орооно таряанай энэ госхоз Хитадай хүдөө ажахын социалистичес- кээр шэнэдхэлгэхэ замаар урагшаа дабшалгада жэшээтэ шухала үүргэ дүүргэхэһээ гадна, мүн хүдөө ажахыда хэрэгтэй техникэскэ кадрнууды бэлдэхэлгэдэ, шэнэ ба боро газар ашаглаха талаар Советскэ Союзай үнэтэ дүй дүршэлы шудалгалда Хитадай туһалаха байһанинь дамжаг- үй. Хитад арал болбол советскэ арадай энэ үнэн хайхан сэдхэлэй ту- һаламжа хадаа хитад аралта советскэ арадай гүнзгы хани барисаанай мэдрэлтэиен, анхарал оролдлоготойиен, хитад аралдай бэлүүлжэ байгаа байгуулалтын хэрэгы дэмжэдэгыиен үшөө дахин харуулна гэжэ мэдэнэ.

Хитадай ба Советскэ Союзай агуухэ, ахадүүгэй хани барисаан ман- даха болтогой!

МАО ЦЗЭ-ДУН.

1954 оной октябрин 12.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Заиграйн аймагай Сталиной нэрэмжэтэ колхозодо Хандагатай деспримхозой барига үгэһэн 100 үхэрэй байха шээ байра. Эндэнь мүн силостэ хоёр хахад башни баригданхай.

Партийн айкомууд болон аймгүйсэдкомуудай зууриалгаар, гүрэндэ таряа тушааха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоон урид дүүргэһэн, орооното культурануудай хүсэд хүрэхэ өөрын үрэнэ хааһан нимэ колхозууд республиканска Хүндэлэлэй доскада бэшэгдэбэ:

ТҮНХЭНЭЙ АЙМАГ:

БУДЕННЫН нэрэмжэтэ колхоз (правленинь түрүүлэгшэ А. И. Зверев, партийна организациин секретарь З. В. Пятницкий).

ХРУЩЕВОЙ нэрэмжэтэ колхоз (правленинь түрүүлэгшэ С. С. Шафиров, партийна организациин секретарь А. Н. Стрелков).

МАЛЕНКОВОЙ нэрэмжэтэ колхоз (правленинь түрүүлэгшэ Б. Х. Таханов, партийна организациин секретарь Д. Д. Ошоров).

СТАЛИНАЙ нэрэмжэтэ колхоз (правленинь түрүүлэгшэ Д. С. Андиков, партийна организациин секретарь Я. Б. Ошоров).

«ПОБЕДА» колхоз (правленинь түрүүлэгшэ И. Е. Федоров, партийна организациин секретарь Д. М. Баранов).

«ПУТЬ ЛЕНИНА» колхоз (правленинь түрүүлэгшэ С. С. Манзаракшеев, партийна организациин секретарь Л. Б. Хальбаев).

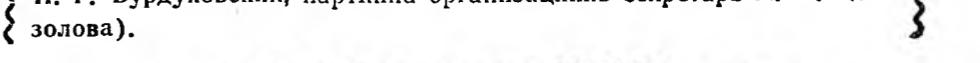
КАЛИНИНАЙ нэрэмжэтэ колхоз (правленинь түрүүлэгшэ Б. Н. Цыденов, партийна организациин секретарь С. Ж. Андиков).

ИВОЛГЫН АЙМАГ:

СТАЛИНАЙ нэрэмжэтэ колхоз (правленинь түрүүлэгшэ Ц. Д. Халзанов, партийна организациин секретарь П. С. Сахиров).

XVII ПАРТСЪЕЗДЫН нэрэмжэтэ колхоз (правленинь түрүүлэгшэ П. П. Орлов).

МАЯКОВСКИЙ нэрэмжэтэ колхоз (правленинь түрүүлэгшэ И. Г. Бурдуковский, партийна организациин секретарь А. Ф. Комзолова).

Украинада айлшалжа байна

Бурят-Монголой АССР-эй уранзо- хёболоод ба дуунай болон хатар на- данай ансамбль мүнөө Украинада айлшалжа байна. Киев городой ажалшад ба олонинтэ холын Забай- калинин айлшалды тон эхэ хүндэтэй- гөөр хүлээн абаба. Хани нүхэсэлэй түрүүшын вечер вагон заһабарилгын заводой Культурын байшан соо үн- гэрэгдэбэ. Ехэхэн залыс заводой хүд- дэлмэришэд, инженерүүд болон техникүүд, городой үргэн нинтэ ажалшад дүүргэнхэй.

Украинын столицын ажалшадтай ба уранзохёболоодой үмэнһөө хани нүхэсэлэй вечерые уранзохёолшо Ю. Збанацкий нээбэ.

Партийн Бурят-Монголой обкомой түлөөлгшэ Г. П. Миронова бурят- монгол арадай ажахын ба культу- рын халбаралга тухай тобохоноор украин ажалшадта хөөрөжэ гөө. Нүүдэлэрн уранзохёолшоод өөнэдын- гөө зохиолнууды уншаһан байна. Манай республикын уранзохёолшоод Чимит Цыдендамбаев, Дамба Жал- сараяв, Дашарабдан Батожабай, ли- тературна институтай студент Ни- колай Дамдинов ба бусад бурят, ород хэлэн дээрэ шүлэгүүдэ, ук- раин зохиолнууднаа оршуулгану- дые уншаа. Украин уранзохёолшо О. Новицкий Эсэгэ орооно хам- гаалгын агуухэ дайнай үедэ Украин нын газар дайда дээрэ наһа бараһан Советскэ Союзай Герой манай бурят хубүүн Цырендаша Доржизва зо- риуулан балладаа украин хэлэн дээрэ уншаба. Поэдүүд Богдан Ча- лый (манай республикын уранзо-

хёболоодой II съездэ айлшаар ерээд ошонхой), Д. Белоус болон бусад ха- ни нүхэсэлдэ зориулагдаһан шүлэг- үүдэ уншаба. Дуунай ба хатар нааданай Бурят- Монголой ансамбль Киев городой- хилто ехэ хайхашаагдаа. Хоровой бурят дуунууды, танцевальна груп- пын гүйсэлхэнэн бурят ба ород ха- тарнууды концерт харагшад хүндэ- тэйгөөр хүлээжэ абаба.

БМАССР-эй габьяата артистууд Татьяна Гергесова, Шыден-Еши Бадмаев, Балма Балдаков, Шырен Хоборков, РСФСР-эй габьяата ар- тистиноуд Лариса Сахьянова, Надеж- да Петрова болон бусадые Киев го- родой ажалшад ехэхэн алгы ташал- гатайгаар угтаба. Бурят-Монголой арадай артист Лхасаран Линхово- ной дуун киевэйхилдэ илангаа хай- хашаагдаба. Ехэ зал алгы ташалга- наа дорьдон нэжэгэнэ.

Бурят-Монголой искусствын элы ехэ амжалта хадаа бурят арадай со- ветскэ засагай үедэ культурна бол- босоролойнгоо талаар туйлай эхээр хүгжээны гэршэлнэ. Манай республикын дуунай ба хатар нааданай ансамбль октябрин 8-да телевизээр концерт харуулба. Октябрин 10-да Киев городой ажалшадта зориулагдаһан ехэхэн вечер болобо. Тэрэнэй һүүлээр ан- самбль Украиннын ехэ ехэ городуу- даар ябажа эхилэб.

Г. Чимитов. Киев город.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Украинин айлшалжа байһан бурят-монгол ансамбльын артистууды Киев городой ажалшадта зориулагдаһан вечер дээрэ харуулжа.

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ ТЕОРИ ШУДАЛАГШАДТА ТУУАЛАМЖА

АНГИНУУД БА АНГИИН ТЭМСЭЛ ТУХАЙ МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМЫН ҮРГЭЛЭГ

Ангиноуд ба ангиин тэмсэл тухай марксистско-ленинскэ хургаал түүхы материалитическэ ёһоор ойлгон мэдэрлгын тон шухала хубинь болодог. Энэ теориһоо эшэ абажа, пролетариадай диктатурын зайлашагүй шухала тухай хэдлэн гайхамшаг эсэн тобишолол марксизм-ленинизмын гол удхань болоно.

Марксистско-ленинскэ хургаал хадаа олонийн хөгжэлдэ хамаатай хуули ёһоонуудыг, пролетарска революциин ба коммунизмын илалта туйлаха хуули ёһоонуудыг эли тодоор ойлгууладг хургаалаар хүдэлмэришэн ангиин ээбсэгэлэ. Экономическэ хүсүнүүдэй зүдөө хөгжэлэн ябадал бэш, зарим нэгэн засаглашаддай субъективнэ эрмэлзэлтэ бэш, харин социальна хөмөрөөн ба ангиноудай тэмсэл ангита обществон хүгжэлтэн үндэһэй хууриин болодог гэжэ тус теори тодорхойлон харуулаа. Капитализмые үгы хэжэ ба коммунистическэ общество тогтоохо зорилготой, обществон эсэстэ хүртээр революционно гансахан анги болохо пролетариадай бүхэлдэйхэнтүүхэтэ үүргыг марксизм-ленинизм элэрүүлжэ үгэһэн байна.

АНГИИН ТЭМСЭЛ—АНГИТА ОБЩЕСТВЫН ХҮГЖЭДЭГ ХУУЛИ ЁЙОН МҮН

Дарлагдаша ангиноуд олон зуун жэлэй турша соо дарлагшалтаа эсэргүүсэн тэмсэлэн байха юм. Гэбшэ, дарлагдаша ангиноудта, тэдэнэй үзэл суртал дэлгэрүүлгэдэ ходоодо дутадаг гол юмзын: «...а) мүлжэлгын ушар шалтагаанис ойлгодог; б) социализмда абаашаха обществон хүгжэлтэ ойлгодог; в) социализм байгуулаха творческэ хүсн болошо ангиин тэмсэлы ойлгодог байгаа» гэжэ В. И. Ленин заадаг нэн. (Зохёолнуудай 5-дахи том, 300-дахи хуудалһан).

Мүлжэлгын гол удхыг, хосоролго тэмсэлэй зайлашагүй ошоно ябагша капитализмын хүгжэлтэдэй хуули та ёһе марксизм-ленинизмдэ науцна ёһоор гайбарилан байна. Хүнүүдэй «табисуурта» бүридлэлһөө шалтагаалан общество ангиноуд болохо хубардаг юм гэжэ буржуазина хархис теорини худал хуурмагыг элшээлээ, ангиноудай би байлгань нийтэн үйлдэбэрини хүгжэлтын ямар нэгэн историческа шаттайн холбоотой байдаг гэжэ марксизм тодорюулаа. Ангиноуд мүхэ байгаагүй, харин үйлдэбэрини хэргэслүүдтэ энгэй үсын би болохотой хамта бүридлэн байгаа; ангиноуд урда сатта би болошо доол адлар мүн лэ зайлашагүй үгы болохо юм.

Нийтэн үйлдэбэрлэхи ямар нэгэн системдэ ээлдэг хууриинга талаар, үйлдэбэрини хэргэслүүдтэ ямараар хандадаг байнаараа, ажал хүдэлмэрэ хамтааран эмхидхэхэ хэргэтэ дүүргэдэг үүргингэ талаар, нийтэн байлагий хубине абадаг аргаараа илгаатай хүнүүдэй ехэ бүлэгүүд ангиноуд болоно гэжэ Ленин заадаг байгаа.

Ангиноудай хоорондын эбсэштүгэй тэмсэл хөмөрөөн ангиноуд болохо обществон хубардаг зайлашагүй шалтагаан болоно. Гүрэн хадаа дарлагдаша ангиноудыг даража байхын тула ээрхэн зонхилдог ангиин политическэ организациин болохо бүридлэн байха юм. Ээрхэгшэ ангиноуд гүрэнэй засагай апаратай туһаламжаар өөрынөө зонхилхы байдал үлөөхэ ба бэхжүүлэхэ гэжэ оролдог. Дарлагдаша ангиноуд амамидаралайнга байдалһаа шалтагаалан, мүлжэгшэ ангиноудыг унагааха, зонхилдогшын үгы хэжэ ёһотой болодог.

Иймэ хатуу шанта тэмсэл нийтэн ажабайдал бүхы талада хамаалана, ангита обществон—богоол ээмдэдэг, феодальна, капиталистическэ обществонуудай хүгжэдэг хуули ёһонинь болодог байна.

Гэхэ зуура, ангиин тэмсэл хэды хурса байбаше, обществон задаран унаха ябадалаа хүргэхэ шалахагүй. Хуушаржа, хосорхо болоһон нийтэн байгуулаалтыг үгы хэжэ ябадала зориулагдадаг, шэнэ, түрүү ангиноудай тэмсэл эсэстэ эсэстэ социальна революциноудыг хэжэ, дээдэ ёһоний, нийтэн шэнэ байгуулаалтада дамжан орохо ябадал хангадаг. Тимэһэй ангиин тэмсэл хадаа түүхын творческэ хүсэн, эбсэштүгэй ангиноудта хубаагданан обществон хүгжэлтын гол хүсэн болоно.

Урдань болоһон социальна эрид хубилааланууд бараандаа мүлжэгшэ нэгэ ангиин ээрхэлгые нүүгөөдшн ээрхэлгээр нэлгээд, дүүрэлэг байгаа. Мүнөө сагай эгээн революционно анги болошо пролетариадай ангиин тэмсэл лэ капитализмын ээрхэлгэ унаган усадхадаг, пролетариадай диктатура тогтоодог, бүхы мүлжэгшэ ангиноудыг үгы хэжэ, хүнине хүнэй элдэб янзаар мүлжэгшэ ябадал усадхадаг, ангиноудгүй общество байгууладг байха юм.

Пролетариадай ангиин тэмсэлын политическэ, теоритическэ ба экономическэ эдэ гурбан гол формо-тойгоор дэлгэрдэг. Политическэ тэмсэл — пролетариадай ангиин тэмсэлэй гол шухала формо мүн, энэнь ээбсэгтэ востаниин ба пролетарска революциин үедэ эгээн хүсэстэйгөөр, хурсаар бадардаг байна. Пролетариадай ангиин тэмсэлын пролетариадай диктатура тогтоохо ябадалда эрхэ бэш хүргэдэг.

Пролетариадай ангиин тэмсэлэй гол формоноудай нэгэн болодог теоритическэ, идеологическа тэмсэл угаа ехэ удхашанартай юм. Революционно теори тодорхойлон зоёохо, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ социалистическэ мэдэрэл нэбтэрүүлэн оруулаха гэшэ буржуазина үзэл сурталтай нүлөөнһөө пролетариадай сүлөөрхэдэ, пролетариадай ангиин тэмсэлэй политическэ тэмсэлэй хэмжээндэ хүртээр хүгжэхэдэ тон шухала услови болоно. «Революционно теоригүйгөөр революционно хүдэлөөншье байжа шадахагүй» гэжэ Ленин бэшэ нэн. (Зохёолнуудай 5-дахи том, 341-дхи ноур). Хүдэлмэришэн анги илалта туйлахын тулада пролетариадай түрүү, ушар ёһо мэдэдэг, эмхидхэл хайнтай отряд болохо, өөрын политическэ парти байгуулаха ёһотой. Тимэ партигүйгөөр пролетариат урдаа табигдал түүхэтэ зорилгоноудыг шинд хэжэ шадахагүй. Коммунистическэ парти, марксизм-ленинизмын парти — пролетариадай тимэ партинь болоно.

ПРОЛЕТАРИАДАЙ ДИКТАТУРА ТУХАЙ ҮРГЭЛЭГ АНГИТА ОБЩЕСТВЫН ХҮГЖЭДЭГ ХУУЛИ ЁЙОН МҮН

Маркс Энгельс хоёрой нүгшэнэй Нүүлээр Баруун Европын социалистическэ партинуудай оппортунистическэ удамаршад, тэдэнэй уда оролодо «экономистууд», меншевикууд болон бусад оппортунистууд марксизмын хазгайруулаха, революциноно удхын сүм налхаа гэжэ оролдон, Марксын хургаалыг эхээр хубилгаха ороһон байгаа. Тэдэ реформистнууд эбсэштүгэй шанта ангиин тэмсэл ябуулахыг эридэж марксистска теорине буруушаагаад, ангиин хани харилсаанай үзэл болло, социализмда капитализмын «амгалан ёһоор хүгжэжэ орохо» теори номнодог байба. Оппортунистууд марксизмын хургаалдахи гол шухала юмзын— социалистическэ революциин ба пролетариадай диктатурын үзэл болоһоо арсаад, революционно теорини удхашанарыг, пролетариадай революционно дайшалхы партиин үүргыг мэдэрхэсэ арсаад, хүдэлмэришэн ангиин ээбсэгтэй болохо, тэрэнэй эршэ хүсые нуларуулан, тэмсэлэ зоригынш хухалха гэжэ нэлээ нэн.

Ажалнадай хорото муухай дайса—барууншай социалистууд марксизм-ленинизмдэ харша тимэ теориноудыг мүнөө номнодог байна. Хүдэлмэришэн ангиин, демократини ба социализмын хэрэгтэ урбанан тэдэ хара золигууд ангиин тэмсэл тухай, пролетарска революци тухай, пролетариадай диктатура тухай марксистска хургаалда хэжэ эсэргүүсэн тэмсэлэн. Жэшээлхэдэ, англиска лейбористнуудай удамарша Эттлс 1949 оной апрельд Глазгодохи лейбористска организациин суглан дээр үгэ хэлэхэ зуураа, «капиталистнуудай ээрхэлгэнэ хүдэлмэришэдыг сүлөөлхэ хэрэгтэ... анхрал эмхидхэн хандуулагайн» түлөө коммунистуудта эбүүрхэдэгэн гэжэ мэдүүлэн байха юм. Англиска лейбористнууд «марксизмын, ангиин тэмсэлэй али бүхы формоноуд ба үзгэлдэлүүдэ эрид шууд буруушаагаа юм» гэжэ лейбористын мэдээжэ ажал-ябуулагша, социалистическэ интернационал гэдэлэй удамарша—Морган Филипс сэжэ мэдүүлэн байна.

В. И. Ленин, И. В. Сталин эбсэштүгэй эрид шантаар оппортунистэй тэмсэжэ, ангиин тэмсэл тухай марксистска хургаалыг аршалан хамгаалаад, империализмын ба пролетарска революциноудай үсын шэнэ эрхэ байдалда тааруулан тус теорине улам саашадаан хүгжөөгөө. Марксизмда урбанан ябадал мүн гэжэ реформизмын элшээлээд, Ленин Сталин хоёр пролетариадай диктатура дайлан тогтоохын тулада, социализмын илалта туйлахын тулада ангиин шанта тэмсэлэй шухала байлыг бүхы талаарн тайлбарилан харуулаа.

Марксизм-ленинизм хадаа тэмсэлэй бүхы формоноудыг шудалха аргада, экономическа бага сагын эрилтэнүүдыг табидга ба реформоноудыг хэжэ нэмдн гэдэ тэмсэлэй үндэһэн шухала интересүүдэй түлөө, политическэ засаг абахын түлөө тэмсэлэй зүбөөр тааруулаха шалабарыда хүдэлмэришэн ангиин хургадаг. Социалистическэ революци ба

пролетариадай диктатура тогтоолог хадаа капиталистическэ болоһоолгыг пролетариадай үгы хэжэ ба социализм байгуулаха гол шухала, шиндэхы арга болоно гэжэ марксизм-ленинизм арсахын аргагүйгөөр тодорюулаа.

Ангиин тэмсэл тухай марксистска теори пролетариадай диктатурын үзэл сурталтай тон нягта холбоотой юм. «Ангиноудай тэмсэл мэдэрхэ ябадалыг пролетариадай диктатура мэдэрхэ ябадалда хүртээр дэлгэрүүлэн хүн лэ марксист гэшэ. Энэ хадаа хэдэхэн жэжэ (мүн томошой) буржуаһаа марксистыг илгарууладг эгээн ехэ илгаань болоно» гэжэ В. И. Ленин бэшэ нэн. (Зохёолнуудай 25-дахи том, 384-дхи хуудалһан).

В. И. Ленин пролетариадай диктатура тухай асуудалтай тон нягта холбоотойгоор, пролетариадай оройлон ударидаха үүргэ тухай болло, тэрэнэй союзниугууд тухай, пролетариадай ангиин тэмсэлэй стратеги ба тактика тухай, тэрэнэй революционно партиин удхашанар тухай асуудал тодорхойлон шинжэлэн байна. В. И. Ленин нийтэн хүгжэлтэн хуули ёһоонуудыг мэдэхэ эрдэм ухаагаар ээбсэгэлдэлэн партиин, буржуазина, хүдэлмэришэн ангиин бүхы дайсадал эбсэштүгэй эсэргүүгээр хандадаг шэнэ түхэлэй партиин, социальна революциин ба пролетариадай диктатурын партиин — Коммунистическэ партиин үндэһэ табин байгуулагша, вождинь болоо. Манай оройон хүдэлмэришэн анги, ажалша тарашад Коммунистическэ партиин хүтэлбэрээр ябажа, пролетариадай диктатура, Советүүдэй засаг тогтоодог, коммунизм байгуулахын түлөө тэмсэлдээ бүхэлдэйхэнтүүхэтэ илалта туйлаа.

В. И. Ленин пролетариадай диктатура тухай Марксын хургаалыг революционно шэнэ дүй дүршэлэй үндэһөөр хүгжөөжэ, пролетариадай диктатурын политическэ эрхим формо болохо Советүүдыг нэжэж үгэһэн байха юм. СССР-тэ Агуехэ Октябрьска социалистическэ революциин илалан, пролетариадай диктатура тогтоохо, баталханан ба социализм байгуулан ушар, пролетариадай диктатурын формоноудай нэгэн болошо арадай демократини ёһо гүримыг Европын ба Азинин хэдэ хэдэн ороноудта тогтоһон ябадал—пролетариадай ангиин тэмсэл тухай марксистско-ленинскэ хургаалай агуехэ илалта мүн.

МҮЛЖЭГШЭ АНГИНОУДЫЕ УСАДХАХА ЗАМ

Пролетариадай диктатура тогтоодоходоо ангиин тэмсэл дүүрээ бэш, харин шэнэ формотойгоор үргэлжэлэн удхатай юм гэжэ марксизм-ленинизм заадаг. Пролетариадай диктатурын зорилгоно юуб гэхэдэ, буржуазина эсэргүү ангиин тэмсэлыг бүхы мүлжэгшэ ангиноудай, алибаа ангиноудай усадхадаг, ангигүй, коммунистическэ общество байгуулагдатар ябуулаха шухала байна.

«Ангиноудыг усадхаха гэшэ ангиин тэмсэл үни удаан саг соо, үсэд шантаар ба бэрхшээл үзэжэ байгаад ябуулаха хэрэг болоно, энэ тэмсэл пролетариадай диктатура тогтоһон хойнонь... болхогүй (болшо шохо юмэ шэнгээр хуушан социализмын, хуушан социал-демократини хуурмаг боллолтод барсадаг нэн), харин олоһонго ушарта улам бүри хурса болохо, өөрынгөө формоноудыг нэлгэдэг байха юм», гэжэ Ленин заадаг бэлэй. (Зохёолнуудай 29-дхи том, 359-дхи хуудалһан).

Капитализмын ба социализмын хоорондох дамжан оролтын үе хадаа хүн хосоржо байһан капитализмын, урган мандажа байгаа социализмын хоорондох тэмсэлэй бүхэли үе, граждаска дайнуудай ба гадаалын тулалдаануудай болодог үе, пролетариадай эршэмтэй шанта эмхидхэлэй хүдэлмэришэн ба ажахан байгуулаалтын үе мүн болоно. Пролетариадай диктатурагүйгөөр капитализмыг үгы хэжэ, социализмын илалта хангажа шадагдахагүй.

СССР-эй хүдэлмэришэн анги довтоолын ба гадаалд дайсадалтай тэмсэлэй илалта туйлаа, энэнь — хүдэлмэришэн ангиин иматга һайн эмхидхэл, журам ба тэсэбэри хангагша, тэрэнине тойруулаха город ба деревини ажалша олонитыг элсүүлэн жагсааша Коммунистическэ партиин эсэн мэргэн хүтэлбэрини аша үрэ болоно. Өөрынгөө дайшалхы партиар хүтэлбэрлүүлэн пролетариат мүлжэгшэ ангиноудай эсэргүүсэлтыг гам хайрагүйгөөр дарихын тулада, жэжэбуржуазина этгээдүүдыг буржуазина ээслэн хасасуулахын тулада, социализмын илалта түгэс байгуулаха эмхидхэлын тулада гүрэнэй засаг хэрэглэн байна.

И. В. Сталин ангиноуд ба ангиин тэмсэл тухай марксистско-ленинскэ хургаалыг улам саашадаан хүгжөөн,

СССР-тхи социалистическэ байгуулаалтын дүй дүршэлөөр тэрэнине баяжуулха зуураа, мүлжэгшэ ангиноудыг усадхаха хэрэг эбсэлтын гү, али ангиин тэмсэл «заллируулгын» замаар бэш, харин ангиин тэмсэлыг улам дэлгэрүүлжэ ба хурсадхал бөлүүлэгдэхэ байна гэжэ заагаа нэн. Ангиин тэмсэлэй «заллиралга» тухай, кулагуудай «эб этэйгээр хүгжэжэ» социализмда орохо тухай буржуазин социализмын ба капитализмын хоорондо болоһон ангиин шанта тэмсэл дотор үнгэрөө. Социализмын амжалтанууд капиталистическэ этгээдүүдэй зүгһөө бүри сэхэ эсэргүүсэлгэ үүдэхэн байха юм. Үхэн хосоржо байша ангиноуд билднээ хүсэстэй болоһондо бэш, харин социализмын урган мандахада улам була болоһон ушарһаа эсэргүүсэлтэ хэжэ гэжэ И. В. Сталин заадаг байгаа. Үхэн хосоржо байгаа ангиноуд нуларан муудалд, һүүлшынгээ үдэрнүүдэ үнгэрэгжэ байһанаа тухайлхадаа хамаг бүхы ба шадлаараа хэрэгсэ эсэргүүсэлтэ хэлэг бшуу.

Коммунистическэ партиинэй ангиин тэмсэл тухай марксистско-ленинскэ хургаалыг хүтэлбэри болгон, капиталистическэ этгээдүүдтэ эсэргүү социализмын үргэн ехэ довтолго бүхы фронтон хэжэ арга методүүдыг тодорхойлон зоёоһон, анги болохо кулагуудыг үргэлжэн коллективизациин үндэһөөр усадхаха политика бөлүүлэхэ орохо түүхэтэ сагыг зүбөөр тодорхойлон байна. Ороноо индустриализацин ба хүдөө ажархыга коллективизацин түлөө тэмсэжэ байхадаа Советскэ засагай город ба деревини үргэн олон ажалшалай эдбхитэ шударгыг туһаламжа хэрэглэн, бүхы мүлжэгшэ ангиноудыг, тэрэ тооло эгээн олон тоото мүлжэгшэ анги — кулагуудыг усадхаха бэлэй.

Тини, ангиин тэмсэлыг улам хурсадхажа, пролетариадай диктатурыг бүхы аргаар шантагдаха, хүдэлмэришэд ба тарашалай союзыг бэхжүүлээд, капиталистическэ этгээдүүдыг һамна сохио социализмын довтолоод лэ байбал, мүлжэгшэ ангиноуд усадхагдаха юм гэжэ СССР-эй түүхэтэ дүй дүршэл арсахын аргагүйгөөр тодорюулаа. Ангиноуд ба ангиин тэмсэл тухай марксистско-ленинскэ хургаалаар ээбсэгшэн, КПСС-эй түүхэтэ ехэ дүй дүршэлэ түштэг болгон, арадай демократини ороноудтай коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй партиноуд социалистическэ байгуулаалтын замаар ажалшадда амжалтаттай хүтэлжэ ябана.

МАНАЙ АМЖАЛТАНУУД ДАЙСАДАЙ ЭСЭРГҮҮСЭЛТЭЙ ХУЛАРУУЛХАГУЙ, ХАРИН УЛАМ ШАНГАДХАХА БАЙНА

СССР-тэ социализмын илаланай ашаар советскэ обществон ангиин байдал үндэһөөр хубилаа. Манай орон дотор мүлжэгшэ ангиноуд үгы болоһонгүй, хани барисаата ангиноуд лэ—хүдэлмэришэн анги, тарашалай дайнгүй, мүн интеллигенци үлэнхэй. Коммунизмын замаар ургаһаа дабшаа бүримнай хүдэлмэришэн ангиин ба тарашалай хоорондох ангиин илалтанууд, тэрэ шэлэн эдэ хоёр ангиин ба интеллигенциин хоорондох илалтанууд удаа дараалан үгы болоно.

Советскэ обществон ангиноудай хоорондын хани барисаата харилсаануудай экономическа база болошо үйлдэбэрини хэргэслүүдтэ хамаатай нийтэн зөөри хадаа социалистическэ обществон үйлдэбэрлэхэ харилсаануудай эш үндэһэн мүн. Городтохи ба деревинидхи үйлдэбэрлэхэ хабаададаг хүнүүдэй хоорондын харилсаануудын мүлжэгшэһөө сүлөөрһэн хүдэлмэришэгшэ хани холбоһон ба социалистическэ ёһоор харилсан туһалсалгын харилсаанууд болоно.

Город ба деревини сүлөөтэ ажалшаднаа бүридлэн советскэ общество дотор химороото зүршэлдөөнүүд байдаггүй, ангиин тулалдаан болодоггүй, хүдэлмэришэд, тарашад ба интеллигенциин хани барисаата харилсаан мандажа байдаг. Советскэ общество доторхи бүхы хүн зон политическэ ба экономическа үндэһэн интересүүдэй, коммунизмын түлөө тэмсэлэй үг зорилгоноудай найралдалаар нэгдэнхэй байна. Тимэ найралдалай үндэһөөр хүгжүүлгын хүсэн түгэс шэнэ хүсэнүүд—обществон морально-политическэ нэгдэл, аравуудай хани барисаан, советскэ патриотизм СССР-тэ бадаран мандаа. Зоёон байгуулагша нэгдэнхэй

коллектив болон жагсаан советскэ арад Коммунистическэ партиин хүтэлбэрээр коммунистическэ общество амжалтаттайгаар байгуулжа байна.

Социализм байгууланай, мүлжэгшэ ангиноудыг үгы хэжэнэй ашаар, СССР-тмнай хани барисаата ангиноуд лэ үлэнхэй, тимэһээ советскэ общество дотор ангиноудай хоорондо тэмсэл болодоггүй, болохошье аргагүй. Гэхэ зуура, ангиин тэмсэл тухай асуудал манай арада отто хамаагүй болоһонгүй гэжэ хэлэхын аргагүй. Ангиин тэмсэл СССР-һээ газар тээгүүр тардаг байһынэ мартажэ болохогүй. «Ангиин тэмсэлэй нэгэ үзүүрын СССР-эй оршон соо байгаа хада, нүгөөдэ үзүүрын—манине тойрогшо буржуазина гүрэнүүд худар ородог байха юм. Бүтэ сонхилоһон ангиноудай хог богууд энэнь тухай мэдэнгүй байха ёһогүй. Энэнь тухайда мэдэжэ ушарһаа тэдэ хог богууд саашадашье хорото ааша гаржа үргэлжэлжэ байна. Тингэжэ түүхэ манда заана. Тингэжэ ленинизм манда заана.

Эдэ бүгэдэе һанажэ, түгэс бэлэн байха шухала» гэжэ И. В. Сталин заагаа нэн. («Партиин хүдэлмэришэн зарим дутуунууд тухай, троцкистка ба бусад хоёр ноуртадыг усадхаха хэмжээнүүд тухай» 1937 он, 23-дахи хуудалһан).

СССР-тэ зүршэлдөөтэ ангиноудай усадхагдаһан, советскэ обществон морально-политическэ нэгдэлэй туйлагдаһан туладан, манай орон дотор болодог байһан ангиин тэмсэлэй түлэг хурсань мүнөө уласхоорондын орон худар урилжа ошонхой. СССР-тэ коммунизм байгуулаха хүдэлмэришэн капиталистическэ ороноудай хархис хүсэнуудтэ эсэргүү ангиин хурса тэмсэлэй эрхэ байдалда бөлүүлдэгжэ байна.

Империалистическэ буржуазин эсэргүүсэхэе болхогүй, СССР-тэ социализмын илалан ушартай тэрэ буржуазин амды байһан сагтаа эбсэхэгүй. Советскэ Союзай, демократини ба социализмын лагерини хүсэ шадалай ургалта, манай орон соо коммунизм байгуулгын, арадай демократини ороноудта социализм байгуулгын амжалтанууд капитализмын бүри шанта эсэргүүсэлгэ үүсээн.

СССР тушаа, арадай демократини ороноуд тушаа эрлэг муухайгаар хоро шараа бусалһан империалистическэ буржуазин манай ургаһаа зорһон дабшталыг али бүхы аргаар таһалдуулха гү, али ядаһын сагта таһуулаха гэжэ оролдоно. Билднэй ургаһаа амжалтаттайгаар дабшаа бүримнай, Советскэ Союзда, арадай демократини ороноудта хоро хүргэхэ, мууе хэжэ гыһэн дайсадал нэлгэдэлгэн улам хэрэгсэ болохо байна. Ангиин тэмсэлэй ушар удханы нимэл байдаг.

Уласхоорондын капитал СССР-тэ, демократическэ лагерини ороноудта эсэргүү тэмсэл бүхы шэглэлээр — экономическа, политическэ ба идеологическа талаар ябуулдаг байха юм. Империалистическэ агресоронүүд сүлөөтэ аравуудта эсэргүү дай үүдэхэ гэжэ бүхы шадлаараа оролдоно, эсэргэй блогуудыг эмхидхэдэ, Баруун Германия ба Японини дахинаа ээбсэгшүүлэхэ хүсэлтэй гаргана. Тэдэнэр бүдүүдэн дипломатическэ хашалта, заналта хэдэг, экономическа блокада, идеологическа хорото һүйдхэл эмхидхэдэг, социалистическэ лагерини ороноуд худар ипшоноудыг, хорлогшодыг эльгээдэг байна. Тэдэ, тус тэмсэл элдэб язын формотойгоор абуулагдабашье, улам ургажа, бэхнжэжэ байгаа социализмын ба бүри ехэн нуларан хосорхоноо туйла хүрэн капитализмын хоорондо бүхы дэлхэй дээрэ дэлгэрһэн ангиин тэмсэл болоно.

Гэбшэе, социалистическэ ба капиталистическэ ороноудай хоорондо амгалан ёһотой, элдэб хэрэгтэй харилсаа тогтоохын аргагүй гыһэн тобишолол хэжэ отто болохогүй байна. Капиталистическэ ба социалистическэ системэнүүд ташаа ондоо болоһошье, удаан саг соо ээргэ орһон байжа, экономическа асуудалаар хоорондоо амгалан ёһотой мурсыг хэжэ яһала шадаха байһаниннь бодото байдал дээрлээ арасагүйгөөр тодорон харагдаа.

Капиталистическэ дэлхэйн хархис хүсэнүүдтэ эсэргүүгээр советскэ арадай ябууладг тэмсэлыг, СССР-һээ ондоо тээгүүр байһан иматгал гадаалын хүсэнүүдтэ эсэргүү тэмсэл мүн гэжэ юрэтэ ойлогжо болохогүй. Капиталистическэ хүрээлэлгын ба манай орондо тэрэнэй ушаруудай аюулай гол удхыг буруугаар ойлогтоһоноо шалтагаалан, манай зарим хүнүүдтэ тимэ алдуутай илал болол түрэлэг байха юм. Насхоорондын буржуазин СССР дотор социальна түгэт тулгуурингүй болһонхойн элитэ. Гэбшэе, Советскэ засагта эсэргүү тэмсэлдэ империалистическэ буржуазин ашаглахар дай-

сан харша этгээдүүд манай соо оройдоо үлөөгүй гэхын аргайт Буржуазина үзэл болло ба буржуазин мораль шэнгэһэн хүнүүд — манай арадай далдын дайсад: бута сонхилоһон мүлжэгшэ ангиноудай үндэһэнүүд, тэрэһэн контрреволюционно бөлүүлдүүдтэ ба партиноудта хабаадалан аал, баг нэмнэ бээшэ шоугаад байгшад—меншевикууд, эсерникууд, бундовцууд, троцкистууд, бухариницууд, буржуазин националистууд манайда үшөө үлэ тэндэ үлэнхэй. Эдэ бүр дайсан харша этгээдүүдыг, тэрэ шэлэн тушаал зэргын хойһоноо шулан орогшодыг, моральна талаараа забхайрһан хүнүүдыг — обществон шаара шабхаруе буржуазина тагнуулай газарнууд рэглэдэг байна. Капиталистическэ хүрээлэлгэ элдэб эсын буржуазин националистическэ үзэл болоһон советскэ хүнүүдэй зарим хубин ухан бололо үлэнхэн капитализмын бусад үлгэдэлүүдыг дэмжэхын нэрэгэхын тула идеологическа хорото һүйдхэлэй бүхы формоноудыг рэглэдэг байха юм. Буржуазин бол идеологическа хазгайруулаһан али бүхы формоноудыг Советскэ рэндэ эсэргүү һүйдхэлэйгөө зорно годо ашаглаха гэжэ оролдоно. Хүнүүдэй ухаан бололо үлэнхэн капитализмын үлгэдэлүүдтэй, тэдэни тарашалай тэмсэл, хархис хархис үзэл сурталы аһаа үзгэдэлүүдтэ гам хайрагүйгөөр уудалан элшэхэ ябадал ангиин удха шэнжэтэй байгүй аргагүй.

Нийтэн социалистическэ зөөри хоро хүргэдэг ябадал — хүнүүд ухаан бололо үлэнхэн капитализмын үлгэдэлүүдэй үзгэдэл мүн болохо Хулгайшад, нийтэн зөөри урион советскэ байгуулаалтын экономическа үндэһэй хууриг һүйдхэдэг байн юм. Тимэһээ нийтэн зөөрид хоро хүрэн хуулуудыг арадай дайса гээшэ гэжэ СССР-эй Конституцкэ сопосходог байна.

Ажалда хандаха ябадалда капитализмын үлгэдэлүүдтэй тэмсэл мүн лэ ангиин удха шэнжэтэй байдаг, яхалабад гэхэдэ—ажалай журам эбдэдэг, ажал хэрэгтэ һаммуугаар хандадаг ябадал хани хуушанай, дарлалтата байгуулгын үшөө зайсуулагдаагүй үндэһэн болоно. Тимэ ушартай шэнэ журамтай болгожо, ажал да шэнэ ёһоор хандадаг болохо хүмүүжүүлэхэ хэрэгсэ пролетариадай диктатурын үсдэхэ ангиин тэмсэлэй формоноудай нийтэн мүн гэжэ В. И. Ленин нэлгэдэг байгаа. Советскэ общество бүхы дээр Коммунистическэ партиинга хүтэлбэрээр дабшан, капитализмын үндэһэнүүддээ хахасаагүй гэдэгтэ этгээдүүдтэ эсэргүү тэмсэл ябуулаана.

Коммунистическэ партиинэй социализмнаа коммунизмда удаа дараалан оролын оршон байдала идеологическа хүдэлмэрэ үшөө бүри үргэрөөн ябуулана, ажалшан коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуула Идологическа хүдэлмэри хэрэгсэдэггүй буруу ябадал эрид шууд усадхаше парти эринэ, юунууд гээдэ—ямар нэгэн усагтога идеологическа хүдэлмэриин багааршье хургуулагдаа һань, буржуазина идеологичини нүлөөн советскэ хүнүүдтэ ехэн халдаха байна.

Коммунистическэ партиинэй илалта түгэсөөр коммунизм байгуулаха ээбэг болоһон Советскэ прэцийгөө экономическа хэжэ шадан улам саашадаан бэхжүүлэхын тула шухала бүхы хэмжээндэ хөдөлмэришэн ангиин колхозно тариашад хоёрой союзыг сар үргэлжэ бэхжүүлэн, СССР-эй аравууд хани барисаа улам нигтаруулан, гэдэхэн. Партиинэй Советскэ прэцийгөө оборонно хүсэ шадан улам шангалдахын тула, империалистическэ агресоронүүдэй довтолодо оронгүй ОХЭ оройногшо ашалан тайбан байгаа хангахын тул ходоодоо анхарал оролдогто гаргадаг байна.

ТАСС-эй БУРУУШААЛГА

Канадын Номгон океанай ба Атлантиске эрье шадар унан доогуур «Советск» онгосонуудай олоор болон тухай мэдээсэлүүд түшэн 18 нарын турша соо» тааргагүй ородог болохон хэбэрлэлт Канадын далайн-сэрэгэй хүрээлэнгийн штабтай начальник вице-адмирал Мейнгей гэгшын мэдүүлэн тухай английска Рейтер агент-сийн үед мэдээсэл тараагаа.

Советско-болгарска коммюнике

Советско-болгарска нэгдэхэмэл
Обществонудай советска хубитые Болгарин
Арадай Республиקהда үгэхэ тухай

«Корбосо» гэж судна барилгын, «Солострой» гэж барилгын ба материалнуудыг үйлдэ- «Табсо» гэж гражданска болгаро-советскэ нэгдэхэмэл общественуудай ажал-ябуул-тухай асуудалыг ССР Союзай Правительство, Болгарин Арадай Республикын правительство хүлээлгэж зүбшэн хэлсэб. Болгарин пролетариэти ба транспортын зохиолоруудыг хүжөөлгэж хэргээр зорилгоор эдэ общественуудыг эхэлжэ саад тээ тэгшэ эрхын хэргээр байгуулагдаа нэн.

Обществонудай ажал-ябуулгын хоёр Талаа общественуудай приоритетуудта сэхэ капиталуудыг оруулан юм. Советскэ Союзай общественуудай предприниматель ажал-ябуулгада хэрэгтэй мүшэ түхээрэлгэ болон материалнуудыг гол түлээ үгэхэ, общественуудай өөрингөө түлбэригүүдэ үйлдэ байгаа. Капиталуудыг орууланай ба хоёр Талын хэмжэ, хэмжээ-ябуулгануудыг бэлдэхтэй ашаар общественуудай приоритетуудай хүсэн, техникскэ хэрэгсэл нилээд эхээр ургаа. Техни- документацинуудыг дамжуу- үгэхэ, общественуудай предприниматель хуульчилхөөр мэр- гэлтэдэ эльгээхэ зэргээр совет- скэ организацинуудай үзүүлэн тех- никскэ туһаламжа дурсагдан об-

АЙМАГАЙ ГАЗЕТЭНУУДАЙ ХУУДААНУУДАА

Авансаар тарья хубааба

Маленковой нэрэмжэтэ колхозой хүнд энэ жэлдэ таряанай үндэр тал хурааба. Тинн колхоз гүрнэдэ тал тусааха уялгата даалгаварыг ороонон урид дүүргэд, үрхэ нэгэнгээ хаагаад, колхознигуудайн ажалта үдэртэ авансаар тарья хурааба захалба. Жэшээхэдэ, Ф.Ф. даагша С. Ф. Бабинцев—10 центнер, ахалгаша гахайшан Марфа Миничева—5, наалишан Александр Власова 3 центнер тарья авансаар байна.

«Сталинский путь», Кабанск.

Хүбшэдэ ангуушадай отог баригдаба

Түүрүүшын саханай орохотой сая манай республикын ангуушад оруулагдаа гарахан. Дээдэ-Ан- керин гүрэнэй ондатрова ажахын зохио дархашуул булга, хэрмээр үгээн холын хүбшэдэ ангууша- байрлаха гэр, склад, бани гэхэ үсэ бариха дүүргэбэ. Энэ отогто- хань эх бэрхшээлтэй юм, тий- нээ тэдэнэр хүбшэ, нуга газарнуу-

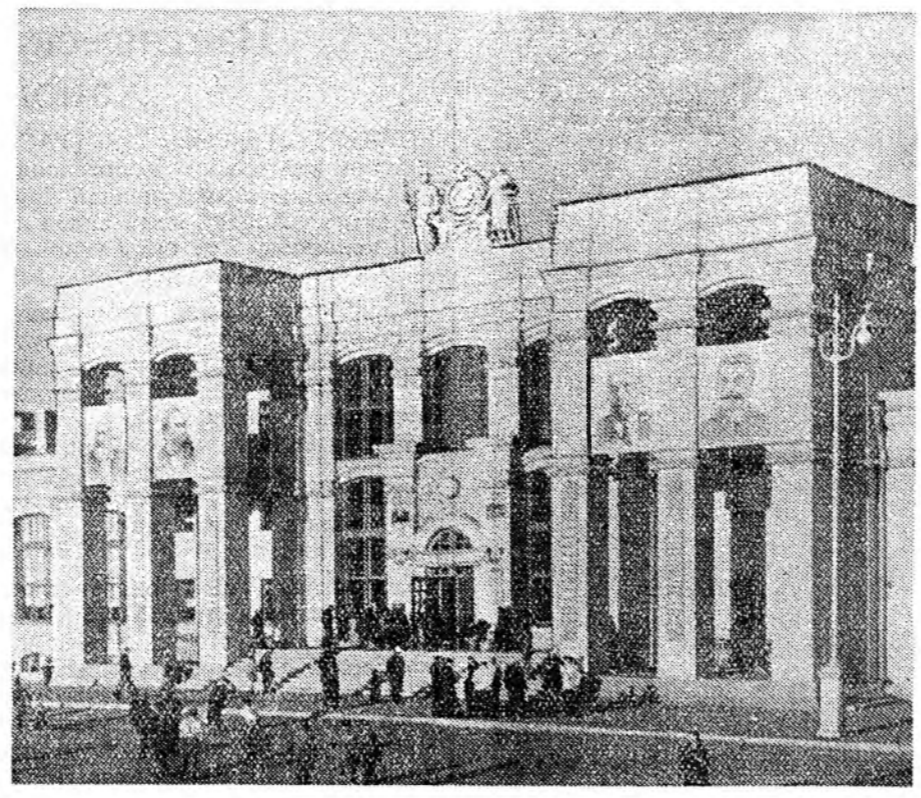
даар тусгаар зам харгы гаргахан байна. Мүнөө энэ харгыгаарнь 37 ангуушадта агнуурин сезон соо хүдэ хүрэхэ эдэ хоол абаашага бэлдэгдэбэ.

«Красный байкалец», Хойто-Байгал.

Хонишод нэмэлтэ түлбэри абаба

Сталиной нэрэмжэтэ колхозой правлени хониной-товарна фермын хүдэмлэригшэдтэ эрхим ажалын түлээ нэмэлтэ түлбэри үгэбэ. Хонишон нүхэр Санжи Будева даажа абahan 110 эхэ хониниго 110 хурга абahan ба тэрэнэй 80-ынь сакманна аргаар тэжээлэн байна. Тэрэнэйгээ түлөө нүхэр Будева 2 поршоонхо, 2 хурга нэмэлтэ түлбэ- ри абаба. Мүн залуу хониншон комсомолка Галина Замбуланова 2 поршоонхо, 2 хурга, хониншон Дарима Кукузьева 1 поршоонхо, 1 хурга нэмэлтэ түлбэри абаба. Тэрэнэй бусад олон хониншод нэмэлтэ түлбэ- ри абahan байна.

«Курумканский колхозник», Курумкан.

Запорожье. Түмэр замай вокзалай шэнэ байшан. ТАСС-эй фотохонио.

Советскэ Украинын бэлигтэй поэт

Энэ жэлэй октябрь парада советскэ Украинын элитэ поэт, Сталинскэ шангай лауреат Микола Платонович Бажан түрөөр таби наһа гүйсэбэ. Тэрэнэй нэрэ олонациональна советскэ уншагшадта үннэй элитэ болохон юм. 1926 ондо хэблэгдэн гарахан «Арбан долоодохи патрүй» гэгшын шүлэгүүдэйнь түүрүүшын ном өөрингөө удхаар, поэтикскэ хэлбэр уншагшадтай анхарал татахан байна. Ном дотороо гражданска дайша үедэ улаанармеецүүдэй гаргахан шэнэ зориг ба баатаршлага тухай поэт уран хурсаар найруу- лдан бэшэн юм. Саашанхи зохёол- нуудта Микола Бажан социалисти- скэ байгууламтын нур хүсэе эли тодоор ба хүсэ хэгтэйгээр харуу- лыг оролдоно. Тэрэ хадаа советскэ саг үсын эрхим поэт Владимир Мая- ковскитай, Демьян Бедныйтэй хам- та Эхэ оронойгоо ажабайдалыг, ин- дустрIALIZацилгын үедэ манай ара- дай хэжэ байхан баатарлиг ажалыг магтан дууладаг байгаа.

Микола Бажанай уран зохёрл бэшжэ эхилжэ байха үедэ манай Советскэ Союзай бусад республиканиудай элитэ уранзохёол- шод мүн лэ эхилэн бэшжэ байхан юм. Жэинээхэдэ, белорусска поэт Аркадий Кулешов, армянска поэт Наири Зарьян, азербайджанска поэт Самед Вургун, мүн тэршэлэн манай бурят-монгол литературин үндэ- лэй нуури табигша Хоца Намса- расв тэлэнэй тооло оролоно. Эдэ уранзохёолшод ородой агууехэ ли- тературын найшаалта нүлөө дорю, Алексей Максимович Горькийн ба Владимир Маяковскиин эрхим зо- хёолнуудыг даган, зохёохы ажаалаа эдэхитэйгээр ябуулхан байна.

Советскэ Украинын арад зон ород арадтай хамта социалистикскэ бай- гууламтын аян бүхы участогуудта асар ехэ илалтануудыг туйлажа байгаа. Эдэ илалтанууд уранзохёол- шодой шүлэгүүд, поэмнүүд, по- вестынууд дотор харуулагдахан бай- ха юм. Энэ талаар Микола Бажанай

«Тоо», «Үхэлгүй хэрэг», «Сад тариг- ша» гэхэ мэтэ зохёолнууд уншагша- дай дуунда элитэ болохон байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай түүрүүшын үдэрүүднээ эхи- лээд, Микола Бажан Советскэ Ар- мийн сэрэгшэдэй зэргэдэ жагсажа, Сталинградска байлдаанда болон советскэ Украиные дайсаднаа сү- лөөлхэ тэмээлд эдэхитэйгээр ха- баадалсахан юм. Энэ үесе поэт мүн лэ өөрингөө зохёолнуудаар харуу- лан байна. «Сталинградска дэбээр» гэгшын зохёолойгоо түлөө поэт Ста- линска шанда хүртэбэ.

Дайнай дүүрэнэй хүлээл Мико- ла Бажан уран зохёолнуудыг бэшэхэнэ гадна, олонинтын ба гүрэнэй ажал-ябуулгада эдэхитэй- гээр хабаадалсана. Тэрэ хадаа СССР-эй Верховно Советэй депута- даар хунгадана. 1943 онноо эхи- лээд, Микола Бажан УССР-эй Ми- ниструудэй Советэй түүрүүлгшын орлогшоор ажаллана.

Дайнай хүлээлхын үсын Английн ажабайдал тухай бэшэн зохёол- нуудайнгаа түлөө Микола Бажан дахяад Сталинска шанда хүртэбэ. Тэдэ шүлэгүүд дотороо арадайгаа интересүүдэ америкска империа- листнуудыг хорон хурсаар поэт шүүмжэлэнэ. Микола Бажан грузинска агууехэ уранзохёолшо Шота Руставелин «Варасай арша эхэр- хэн баатар» гэжэ зохёолыг украин хэлэн дээрэ оршуулган байна. Тэрэннээ гадна, национальна рес- публиканиудай уранзохёолшодой хэ- дэн олон зохёолнуудыг өөрингөө хэлэн дээрэ поэт оршууланхай.

Коммунистикскэ общество бай- гуулжа байгаа ажалша зонойгоо хангал болон, баатаршалгануудыг харуулан уран хурса, удха түлээ- дэр зохёолнуудыг бэшэхэнь Украин- нын элитэ поэт Микола Бажанһаа советскэ уншагшад хүлээнэ.

Д. Хилтухин.

„Бурят-монгол литература“

(Дунда хургуулин VIII—X классуудта үзэхэ хрестомати.
Эблүүлэн найруулагшадын А. Аюрзанаин, Д. Дугар-жабон)

Энэ жэлдэ Бурят-Монголой хэлбэл дунда хургуулин VIII—X классууд- та үзэхэ бурят-монгол литературын хрестомати хоёрдохөө хэблэлнээ гаргаба. Урдан энэ хрестомати 1951 ондо гараа нэн. Түүрүүшын хэблэлэй хрестоматид орходоо мүнөөнэй хрестоматид хуралсалай-методическа эрилтэнуудыг хангаха талаараа ба тэндэ шалгагдажа оруулагдахан зо- хёолнуудаараа нилээд дээрэ гэмээр. Түүхын-литературна курс үзэлгын шухала зүйлүүдыг ахалгаша клас- суудай хурагшад энэ шэнэ хрестомати соолоо олжо уншаха байна. Арадай аман зохёолтой шэнэ, ху- шаншыг үльгэрнүүд, онтохонууд, бу- рят-монгол советскэ уранзохёолшо- дой шүлэгүүд, поэмнүүд, расказа- зууд, повестынууд ба пьеснүүд энэ ном соо орохой. Эдэн бурят-мон- гол арадай ба уранзохёолшодой эгээл найн зохёолнуудын мүн.

Бурят-монгол советскэ литерату- рын үндэс нуури табигша Х. Нам- сарасвай шүлэгүүд, повестынууд, расказыуд, поэмэ ба пьеснэ ном соо ёһотой нуури эзлэнэ.

Манай литература бурят-монгол арадайгаа, бүхы советскэ шинтн- гээ түүхэтэй нягта холбоотойгоор хүгжээн юм, тэрэ хадаа комму- низмда дамжан оролгын түүхэтэ үсын эдэхитэй хүсэн боложо яба- хан байна гэжэ хрестоматинэ хэрэг- лээн багшанаар хурагшадта ойл- гуулжа шадаха юм. Энэн дээрэнэ бурят-монгол советскэ литературын идэвхэ баялгыг ба ураннайханайн шанарыг хурагшад ойлгожо абаха ба тэрэннэ манай национальна культурын үнэтэ шэмэгын гэжэ мэд- дэрхэ ёһотой.

Манай ханахала, хрестоматинэ бүридүүлэн зохёолшод ажал хэрэг- сэд мэдэнгээр, харюусалгатайгаар энэ хүдэмлэригшэд хандахан ба бу- рят-монгол арадайгаа аман зохёо- лой, бурят-монгол советскэ литерату- рын теоретикскэ курстай хресто- матинигаа материалые холбохоннай гэжэ оролдохон байна. Жэшээлбэл, хрестомати соо ороной «Үнэнхэйхэн хүбүүн», «Алтан үндэгэн», «Будам- шуу хубүүн» гэгшын гурбан онтохон учебник соо үгтээн материалдаа ялала таарана. Тэрэннэлэн бурят- монгол советскэ литературын бүлэг соо ороной зүйлүүд уранзохёолшо- дой (Б. Абиодувай, А. Шадаевай, П. Балдановой гэхэ мэтэ) творчес- твын гол шэжэ шанарыг харуулжа шадаха. Тэндэ оруулагдахан зохёол- нуудын зохио таатайгаар хурьям- жалагдахан байна. Энэн дээрэнэ харахада, шэнэ хрестомати хадаа 1951 ондо гарахан хрестоматинһаа

жолоодогшодто хүтэлбэри. 7 түхэриг 60 мүнэгтэ.

С. П. Редозубов ба бусад—Бук- варьда үгтээн методическа хүтэл- бэри. 2 түхэриг 60 мүнэгтэ.

В. Л. Лидин—Расказыуд, по- вестынууд ба дураскалнууд. 10 тү- хэриг 15 мүнэгтэ.

И. И. Фомин, А. В. Красиченко— «Сталинец-6» маркын комбайнине

жолоодогшодто хүтэлбэри. 7 түхэриг 60 мүнэгтэ.

Б. А. Курниов—Шинтн ба гүрэн- нэй зөөри хулгайланай түлөө уго- ловно харюусалга. 1 түхэриг 45 мүн- гэгтэ.

И. И. Фомин, А. В. Красиченко— «Сталинец-6» маркын комбайнине

—Эдэххи зоригтойгоор хүдэмлэ- рилжэ, тушаалта ажал дээрэ эрхим найн амжалта туйлабал, хэмэйшье, залуу хүшэнгүй хүдөө ажахын Бүхэ- союзна выставкад хабаадаха эр- хэтэй,— гэжэ Долгор Ваирова мэд- дүүлбэ.

—Та ямар амжалтануудыг туйла- ландаа выставкад хабаадаба гэ- шэбтэ,— гэжэ малшадай нэгэннинь Гонирхолтохбо.

—Үнэргэжэ жэлдэ харуулажа байхан 27 үсэдлээ 27 тугал абahan байна. Тинхэлэ тугал бүхэингөө 8300 шигүүнэ сүүлхэ бүридэ 830 граммээр нэмээгээ нэм. Тээд энэ тугалтааа нимэнь эхэ юумэ гэжэ наанайгүйб. Харин саашандаа амжалтаа арьбалжа, малайнгаа амжалтанууд болбол тэдэнэй орол- долонин үрэ мүн. Бүхы совхозооро тэдэнэй найн жэшээгээр ажаллаха ёһотойбди,— гэжэ нэгэ наалишан бусад үхэдтөө хандаад, бүгэдэн наамжа хүлээбэ.

—Найнаар эдсэлүүлээд, харуул ду- лан байрада байлгаад, шадмараар наагаад байхада үсэдлээ хүн гара- хал байха даа,— гэжэ Дари Цынгуе- ва томоотойгоор хэлэбэ.

—Ялан Гонирхолтой ярилдан гарана гэшэб. Үшөө хэлдэ ямар наамжа байнаб? Юун дунанаб? Ямар туһаламжа хэрэгтэйб? — гэжэ Базар Иннокентьевич бишыхан хү- хэ блокнодоо гаргажа, бэшхээр тү- хэрэбэ.

—Зоотехникскэ хуралсал зайла- нагуй хэрэгтэй.

—Хүдөө ажахын түүрүүшүлэй дүй дүрилгыг харуулан номин номууды эльгээгэ.

—Газетсэ, журналууд саг болзор- тоо эрлэгүй.

(Түгэхэлнэ 4-бэхи нюрта)

ЯРУУНЫН СОВХОЗДО*)

ХОЛЫН ГҮҮРТЭНҮҮДЭЭР...

—Малай үлгэртыг найжаруулха, мэдээр ашаг шэмье дээшлүүлхэ үсэ — зоотехниктэй ариун уялга... — зоотехниктэй хүүдээр хуу- лалгараа хүдэмлэрилжэ яаба- ны болохогүй,— гэжэ Базар Инно- кентьевич Николаев ходо хөөрөлдэ- бэ. Үлгэрөөшье Базар Иннокентье- вич али болохо үндэс үргүйг бэ- гээ хэхэ, саарна үдэхэ, шэдэхэ үсэ дугагүй хүү. Совхозой главна зоотехник Базар Николаевые бэдэр- хэн хүн бэлээр олохогүй. Базар кон- тролой үзэгдөөд, эхэнхи сагаа мал- шаагаа үнэргэдэг заншалтай.

Зоотехник Николаев малшадта гэгжэ тэжээлэй рацион, хүдэмлэ- рилжэ үдэрэй гурим гэхэ мэтэе табиг- хад, мал харууналха шэнэ арганууд аймараар бэлдүүлэгдэжэ байна- ны шалгадаг, ажаллах дутуу дун- даагаа зайсуулахдан туһалдаг үсэ.

Малшад зоотехниктэй магтажа хэлсэдэг юм:

—Энэ тэрэ заабарихан үгөөд, олоодо абалшаагүй, харин туһал- хан бусаха. Хэрэг гараа наань хэ- рэг эрхэ, хэдшье хонохо хамаа- нгүй хүдэ хүшэрыг дабалсажал гас- ца. Ажал хэрэгтэй найн мэдэдэг үсэ юм.

Николаев үнэргэгшэ жэлдэ хүдөө зоотехник институт дүүргэжэ, Яруунын совхоздо главна зоотехниктэйгээр томи- логдожэ.

Түүхэтэй, Эжининь манай газетын 9-нэй номерто,

Совхозхо эрхэн бэшгэ

—Угы, — гэжэ Гармаев нула- ханаар дуугарба.

—Сэбэрлэгдээгүй хото хоройдо малаа яажа оруулха гэшэбди. Зүбшөөхгүй байнаб. Нэн түүрүн малайнгаа байра заабарилжа, сэбэрлэхэ, сагаадаха, дезинфекци хэжэ хэрэгтэй бишу. Энэ ажалыг хойшо- дуулангүй эмхидхэхэ шухала. Үбэл- жөөндэ ороторо ондоо бэлшээрнэ- лэ малаа адууламталнай найн бай- гаа. Нү тушааха түсөөб дүүргэхэ байна, — гэжэ зоотехник хэлэбэ.

Тэрэ үдэртөө «Хохюуртын» үбэртэ хон жэн болошоо. Тус гүүртнхид малаа Гүндэ нуурай ара тэшэ ту- жа бэлшээрнэ, үналуури найнтай га- зарта абаашаа. Базар Гармаев хэлэн хүнтэй малайнгаа үбэлэй байрануудыг сэбэрлэхэе ошоо нэн.

Малай үбэлжэлгэдэ бэлдэхэлэй харюусалгатай үдэ хэды нимэ «жэ- гжэ божо» асуудалнуудыг тэрэ са- гтай, хойшолуулангүй шиндхэхэ ушарнууд главна зоотехниктэй урда толорно гэшэб.

«Гандама халуудыг наа гал хэрэгтэй, гайхамга сэгшынэ наа заабар- тэй зүбшөөл хэрэгтэй юм»,— гэжэ ма- най оньшон үгэдэ биш агша. Энээннээ үдхатай зоотехник Николаев өөрын- гөө напамжыг, харан үзэнэ ди- хэ бага дутагдатуудыг совхозой ди- ректортэй гү, али партийна органи- зацин секретарята дуулгажа зүб- шэн хэлсэдэг. Гэхэ зуура, энэ нүхэр гансал хүтэлбэрилэгшэдтэй хэлсэдэ, зүбшөөл ябадаг бэл, мүн совхозойн- гоо малшадтай ажал хэрэг тухайгаа найса хөөрөлдэдэг ба тэдэнэй баян

Р. БАЛДАНОВ

дүй дүршэлыг халан абадаг заншалтай.

—Нүдэнэй үзүүртэ хүхэргэшэ орьёл торьёл уулануудай саагуур улаан наран жаргажа, удабашыгуй үдшын боро харан бууба. Цыбан Бадмасвай гүүртэдэ нилээхэншье яажа хүрэгдэбэ. Наалишад үдэ- шынгөө наалгыг дүүргэнхэй, харюулашан малнуудаа нүнин адуу- лганда туужа тала гарахан байгаа. Ваировай гэртэ малшад олон, хүр- шэ гүүртнхидшье эрхэнэй багсаа- хада, хорёол гаран хүн байба. Тэ- дэнэр Москва мордохон наалишан Долгор Ваироватай нотагаа ямар һонинтой бусажа эрэннине шагна- хаяа хүлээжэ һуубад.

Хурин джемпер дээрэ выставкэдэ хабаадашын ялагар значок зүүннэ найжаал эхэнэр нам нуужа: —Москва ошохо, выставкэдэ ха- баадаха хуби жаргал хүртэбэл даа. Харахан үзэннөө нэгэ үдлээр ба- раниньн хэлэхээр бэшэ, — гэжэ эхилэбэ.

—Тинмэ даа. Хөөрөжэл үгөөрэй- гтэ, тэнгэрийн үдэр олон, — гэлсэжэ малшад нуураа заһанал.

—Манай совхозхо табан хүн харгы замдаа хүхюун ябаабди. Ха- рahan, мэдэнэ юумэмнай эхэ... Москва гэшэ гайхамшаг агуу, гоё найхан город. Тэндэ олон дабар гэрнүүд, гэрэл шэнги мрамор шулуун ордууд, уужам талмай- нууд, Кремль болон бусад түүхэтэ газарнуудыг хараабди. Выставка хаража бүришье эхэ һонирхохо, най- хашааба гэшэбди, — гэжэ Дол- горой хэлэхэдэ:

—Москва үзэхэ аза талаан намда хэзээ тулаха ааб,— гэжэ нэгэ залуу наалишан наһанаа сэхэ хэлэжэр- хибэ.

—Эдэххи зоригтойгоор хүдэмлэ- рилжэ, тушаалта ажал дээрэ эрхим найн амжалта туйлабал, хэмэйшье, залуу хүшэнгүй хүдөө ажахын Бүхэ- союзна выставкад хабаадаха эр- хэтэй,— гэжэ Долгор Ваирова мэд- дүүлбэ.

—Та ямар амжалтануудыг туйла- ландаа выставкад хабаадаба гэ- шэбтэ,— гэжэ малшадай нэгэннинь Гонирхолтохбо.

—Үнэргэжэ жэлдэ харуулажа байхан 27 үсэдлээ 27 тугал абahan байна. Тинхэлэ тугал бүхэингөө 8300 шигүүнэ сүүлхэ бүридэ 8300 граммээр нэмээгээ нэм. Тээд энэ тугалтааа нимэнь эхэ юумэ гэжэ наанайгүйб. Харин саашандаа амжалтаа арьбалжа, малайнгаа амжалтанууд болбол тэдэнэй орол- долонин үрэ мүн. Бүхы совхозооро тэдэнэй найн жэшээгээр ажаллаха ёһотойбди,— гэжэ нэгэ наалишан бусад үхэдтөө хандаад, бүгэдэн наамжа хүлээбэ.

—Найнаар эдсэлүүлээд, харуул ду- лан байрада байлгаад, шадмараар наагаад байхада үсэдлээ хүн гара- хал байха даа,— гэжэ Дари Цынгуе- ва томоотойгоор хэлэбэ.

—Ялан Гонирхолтой ярилдан гарана гэшэб. Үшөө хэлдэ ямар наамжа байнаб? Юун дунанаб? Ямар туһаламжа хэрэгтэйб? — гэжэ Базар Иннокентьевич бишыхан хү- хэ блокнодоо гаргажа, бэшхээр тү- хэрэбэ.

—Зоотехникскэ хуралсал зайла- нагуй хэрэгтэй.

—Хүдөө ажахын түүрүүшүлэй дүй дүрилгыг харуулан номин номууды эльгээгэ.

—Газетсэ, журналууд саг болзор- тоо эрлэгүй.

(Түгэхэлнэ 4-бэхи нюрта)

Шэнэ аргаар газар элдүүрилэгдэнэ

Газар элдүүрлэх талаар Т. С. Мальцевай түрүү арга Итанцын МТС-т нэвтэрүүлэгдэж байна. Мүнөө МТС-эй механизаторнууд харьяата колхозуудайнгаа полинууд дээр колхозно эрдэмт Т. С. Мальцевай аргаар элдүүрилж хэжэ захалаа.

Энэ жэлд Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз шэнэ аргаар 40 гектар элдүүрилж юм. Тэндэ тракторист Георгий Астраханцев, прицепщик Семен Перов гэгшэд хүдэлмэрилнэ. Эдэ хоёр түрүүшынгээ 7 гектарыэ шаблаггүй плугаар, 45—50 сантиметр гүнгэгшээр хахалба. Хахалгаага урид тэдэнэр лущени хэһэн байна.

Мүн 30 гектар солоомын узуурта лущени хэгдээ. Энэ талмай ерэхэ хабартаа дахиад лущени хэгдээд, шэнэ аргаар хахалагдаха юм. Тус участок дээрэ «Лотесценс-62» гэжэ сортын шэнэнь тариха гэжэ колхозой правлени шидэнхэй.

В. Седунов.

Улан-Удын дүрбэдхи хургуулийн 8-дахи классай хурагшад Байкало-Кударын аймагай Лениний нэрэмжэтэ-колхозой овошье хураалгада ехэ туһаламжа хүргэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарбаа) Эмилия Галинская, Инна Чередищенко, Эля Пласенкова, Тома Батуева, Лода Савиных, Лиза Хингеева гэгшэд колхозой поли дээрэ байна.

Кяхтын аймагай Погранична МТС-тэ

ЖЭЛЭЙНГЭЭ ТҮСЭБ ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭЭ.

Петр Петрович Овсянкийн хүтэлбэрилдэг 6-дахи тракторна бригадын коллектив жал бүри ажал үндэр амжалтануудыэ туйлана. Мүн энэ сезондошье социалистическэ мурьсээнэй түрүү сэргэдэ ябана. Нүүнэй мэдээгээр бригадынхид тракторна хүдэлмэрин жэлэй даалгабары 139 процент дүүргэжэ, дунда жэшээгээр 15 хүсэртэй трактор бүхэнөөрөө 647 гектар талмай элдүүрилхэн байна. Тинь 5 тонно туйшэ, ехээн мүнгэн зөөри алманан байха юм.

Илангаяа тракторист Дондок Батуев найнаар хүдэлмэрилнэ. Энэ нүхэр «ДТ—54» трактораар 1160 гектар зөөлөн хахалга хэжэ, 2 жэлэйнгээ даалгабары дүүргэ. Мүн тракторист Н. Корытов ажалтай найн жэшээ харуулна.

Т. С. МАЛЬЦЕВАЙ АРГААР

Колхозой эрдэмт Т. С. Мальцевай дурагдахан агро-техническэ аргуудыэ манай МТС-эй механизаторнууд хэрэглэжэ захалба. Мүнөө МТС-эй харьяата колхозуудай полинууд дээрэ нүхэр Мальцевай дүршөлөөр элдүүрилгэ хэгдэжэ байна. Жэшээлхэдэ, 3-дахи тракторна бригада, агроном нүхэр Агафоновой хүтэлбэри дор Уляновой нэрэмжэтэ колхоздо 27 гектар солоомын узуурта дисковэ борнойгоор лущени хэбэ. Мүн 5-дахи тракторна бригадын трактористнууд нүхэр Цыренжапов, Овсянкийн гэгшэд Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо шаблаггүй

плугаар гүнгэгшэ хахалга хэ- нэ.

Тэрэшэлэн бусадшыэ бригаданууд шэнэ аргаар газар элдүүрилжэ захалаа.

МЭРГЭЖЭЛТЭЙ КАДРНУУД ЕРЭБЭ

пүүдэй үсдэ тусгаар хургуулинуудыэ дүүргээн мэргэжэлтэ МТС-тэ ерэбэ. КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй түүхэтэ шидлэхэбэрин урда тээ энэ МТС-тэ дунда эрдэмтэй 4 хүн хүдэлмэрилдэг байгаа наа, мүнөө дунда хургуулитай 10, дээдэ хургуулитай 7 мэргэжэлтэ хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэй олонхын партины уряагаар ерэнэ байна. Жэшээлхэдэ, главна агроном нүхэр Кулькова—Курганска областной, барилгын талаар техник нүхэр Ефремова—Свердловска, механик нүхэр Шкреловский—Улан-Удын ПВЗ-хээ найн дураараа ерэнэ байха юм.

ШЭНЭ ТЕХНИКЭ АБТАБА

Жэл эрхэ тутам МТС шэнэ шэнэ машинануудыэ абажа, бүри хүсэтэй боложо байна. Гансахан энэ жэлэй туршад «С-80» гэжэ маркын 2 трактор, «С-6» гэжэ комбайн, «СКГ-4» гэжэ сеялка, горючи зөөхэ 3 тэргэ, нэгшээгдэмэл горшоононуудыэ хэжэ станок, тракторна плугууд ба тармуурнуудыэ олоор абahan байна. Тинь найхан 75 мориной хүсэртэй локомобиль абтаа. Энэ локомобиль электрын хүсэ үгэхээр гадна, ажахын байрануудыэ дулаасуулаха байна.

С. Климов.

Вьетнамска Арадай арми Ханойдо оробо

ПЕКИН, октябрийн 11. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондентын Ханойдо дамжуулһанай ёһоор, Вьетнамска Арадай арми хадаа зурган колонноор али бүхы талаанһан Ханойдо үсгэгдээр оробо.

Французска союзай сэргүүдэй ба вьетнамска Арадай армин түүлээшлэд Хойто Вьетнамай губернаторай резиденци соо уулзаа. Городыэ дамжуулан үгэлгын үедэ ажуулан хиналгын талаар уласкоордын коммиссин индийскэ, канадска ба польско гэшүүд тэрэнэй үйлсэнүүдээр ябажа дамжуулан үгэлгыэ ажаллан хинаһан байна.

Удэ багаар Ханойн олонхи районууд вьетнамска Арадай армин хиналта доро ороһон байна. Французска союзай сэргүүдэй үдлшын 5 час 30 минутайаа городхо хүсэдөөр гаража ошоходонь, бүхы шахуу гэр байрануудта улаан тугууд үлгэгдөө, Ханойн хүн зон Вьетнамска Арадай армине амаршалхын тулада үйлсэнүүдтэ гаранһан байна. Автомашинанууд дээрэ тодхогдоһон громкоговорительнуудаар Вьетнамай Демократическа Республикын правительствын мэдүүлгэ дамжуулагдаа. Тэрэниэ шагнахын тулада хүн зон үйлсэнүүдтэ олоор сугларһан байна.

ЛОНДОН, октябрийн 11. (ТАСС). Вьетнамска Арадай армин Ханойдо ороһон тухай мэдээсэхэ зуураа, Рей-

тер агентствын корреспондент ингэжэ бэшэнэ:

308-дахи дивизин залуу солдадуудыэ амаршалхын тулада Ханойн үргэн бульварнуудта хүн зон олоор суглараа. Тэдэнэй олонхын Джен Биен-Фу хэрэмэй түүлэ болон байлдаанда хабаадагшад юм.

Ханойдо үлэһэн французска бүлэг гражданинууд ямар нэгэн харша хандагшад үзэнгүйгөөр, ямаршы наадгүйгөөр гаража ошоо.

8 жэл соо партизанска дай хэһэн, хурса тулалдаануудта хабаадаһан ба бэрхшээлнүүдыэ үзэһэн хүнүүд городыэ эмхитэй гуримтайгаар тушаан абаба гэжэ городой засагыэ дамжуулан үгэлгэдэ хабаадалсан французска сэргэй альба хэгшэд ба гражданска хүнүүд бултадаа үндэрөөр сэнгэһэн байна. Городыэ эзлэл абалга нэгшыэ тулалдаангүйгөөр үнгэрөө. Французска ашаанай машинанууд, танкнууд ба «джиппууд» хооһон үйлсэнүүдтэ дундуур ябажа, Улаан мурэн дээрхи хүүргэ дээгүүр гараад, ерэхэ жэлэй май хүртээр французуудай мэдэлдэ үлэхэ Хайфон портыэ шэглэн ошоо.

Нүүлшын машинны хүүргэ дээгүүр гаража ошон сасуу, гэрэй сонхонуудта, оройнууд дээрэ тугууд ба «Президент Хо Ши Мин» мандаха болтогой!» «Арадай арми мандаха болтогой!» гэһэн лозунгууд үлгэгдэһэн байна.

Советскэ Союзай Правительственна делегация Германска Демократическа Республикада ошоод байла

БЕРЛИН, октябрийн 11. (ТАСС). АДН агентствын Лейпцигтэ дамжуулһанай ёһоор, СССР-эй нистриүүдэй Советэй Түрүүшын нэгэлшэй орлогшо ба Гадаад үйлэрлэлтэ Министр В. М. Молотов түрүүтэй Советскэ правительственна делегация мүнөөдөр Лейпцигтэ гэрэлтэһэн байна. Советскэ правительственна делегациятэй ГДР-эй премьер-министрын орлогшо В. Ульбрихт түрэтэй ГДР-эй правительствын тэдлэшэ ябалсаа. Делегация хадаа мо барилдануудыэ, түүхэтэ бадалгунуудыэ болон Лейпцигтэ бусад үлхэлэнтэ юумэнуудыэ харалһан байна.

Советскэ правительственна делегациян гэшүүдыэ ба тэдэнэй мандахан хүнүүдыэ Лейпцигтэ хүрэн хайнаар угтаа.

Муниципальна нэмэлтэ хунгалтада Италийн коммунистическэ партины амжалта туйлаба

РИМ, октябрийн 12. (ТАСС). «Униита» газетын мэдээсэхээр Италийн хэдэ хэдэй районуудта октябрийн 10-да болоһон муниципальна нэмэлтэ хунгалтада Италийн коммунистическэ ба социалистическэ партинууд ехэ амжалта туйлаа.

Корильяно-Калабро (Козенцин жэ провинци) хунгуулын октябрийн коммунистическэ партины кандидат социалистическэ дэмжэгдэн 100-гоголос абаа. Энэнь 1953 ондо болоһон парламентска хунгалтада хоёр партинын хамта дээрээ абahan голсоор орходоо 1564 голсоор олон байла.

Христианско-демократическа партинын кандидатай түлөө 5.199 голсоор үгтөө. Энэнь урдахы хунгалтанууд орходоо 1086 голсоор үсөөн байла.

Соргано-Нель-Чинниодехи Фабрика Ди Ромадохи (Виттербо-Виниччи), Пьетравайрандохи (Калабро провинци) ба Палулахи (Везувий провинци) муниципальна советтэ болоһон хунгалтада коммунистическэ ба социалистическэ партиндай кандидатнууд урдындаа орлодо нилээд олон голсоудыэ туйлаа. Тинхэдэ христианско-демократическэ парти хадаа зарим нотагуудта оруунай үзэл баримтгалда бусад партинуудтай нэгэлэһэн байбашы, орзуун голсоудыэ дутуу абahan байла юм.

«Черняховск» гэжэ судын Голландида ундаа табигдаба

ГААГА, октябрийн 12. (ТАСС). «Смит» гэжэ голландска фирмэ Советскэ Союзда зориулан буцаа 6,5 мянган тонно цэгшүүртэй «Черняховск» гэжэ рефрижераторна мүнөөдөр Киндердайкэдэ (Голландида) ундаа тавархаар табигдаба. Энэ судны ундаа табигдэһон ёһоол дээрэ СССР-эй хэрэгсэлээр Нидерландида байдаг сугуур этингэмжэтэ Г. С. Барулин ба СССР-эй худалдаа-наймаанай түлөөлөгч Е. П. Гуров байлсаа.

Гоминдановцуудай хорото ааша үргэлжэлүүлэгдэжэ

ПЕКИН, октябрийн 12. (ТАСС). Синьхуа агентство ингэжэ дамжуулһан:

Октябрийн 4-һөө 7 хүртээр шанхайска самолёдууд Хэнцзи провинци дээрүүр 12 дахин нилээд гэжэ нилдэлгүүдтэ хамта дээрээ самолёт хабадаа. Гоминдановцын самолёдууд хадаа Фуцзянь, Чжэнь ба Гуандун провинцины шаншадарай районуудта довтолжэ, тэдэниэ буудалһан байна.

ХРОНИКО

РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй 1954 оной октябрийн 14-дэ Указаар Кяхтын аймагай Наудал гэжэ хуурин хүдэлмэрилшэдэй тологуудай категори до оруулагдаба.

Редактор Д. Л. ЛЮБСАНОВ

«Куньшэ» кино театрууд

«ПРОРЕСС» киотеатра — «Звезда из Норберга» (11, 12 ч. 30 м. ба 14, 15 ч.), «Бродяга» II серия (15 ч. 30 м. ба 17 ч. 15 м.), 19, 20 ч. 45 м. ба 22 ч. 30 м.)

«ХРОНИКА» киотеатра — «Белый герон» (11, 13, 15 ба 21 ч.), «Белосходство» (19 ч. 15 м.)

ЯРУУН СОВХОЗДО

(Түгэсхэл)

—Лекци хэдэн нараар дуулангуйбди, — гэһэн хурса мэргэн харюунууд Николаевай зүг бүриһөө соностоно.

—Нүхэд малшад, танай эрилтэнууд тон зүб байна, дутуу дунда нуудда зайсуулаха талаар зохино хэмжээнүүдыэ хойшоуулангүй абахади, — гэзд Базар Иннокентьевич хууриһаа бодоо һэн.

5. ҮБЭЛЭЙ УРДА ТЭЭ

Директорэй уужам кабинет соо Алексей Зайцев, главна зоотехник Базар Николаев гэгшэд хөөрлөдөжэ хууна. Тингэлээр байтарын үдэн нэгдэжэ, дунда зэргын бэстэй 50-аад наһанай хүдэр хүн орожо ногоон сэмбээр хушалтатай ута столгой дэргэдхи креслэ дээрэ яаралгүй түшөн анзаар хууба.

—Да, тэжээлэй асуудал, малай байра хүдэрлэгэ бэрхэтэйшгэ болоод байна, — гэжэ нүхэр Зайцев креслэд хуугааша партины организацион секретарь Роман Федорович Гнездиловтэ хандаба.

Гнездилов хууриһаа бодожо кабинет соогуур аалихан ябаха зуураа:

—Мүнөөдэрэй мэдээгээр 44 гүүртэ-нүүдэйнай 12-нь үбэлжэлгэдэ бэ-лэн бэшэ. Мүнөө үсдэ бии байһан малай байранууд улам уржажа байгаа малажалайнай эрилтэ-нүүдыэ ябашы хангажа шадана-гүй, — гэзд директор тээшэ хараба.

—Байза, малай байрануудыэ болон үйлдбэрин бусадшыэ барилга-

нуудыэ түхээрхэ түсэбөө жэл бүхэндэ дүүргэнэ ха юмбиди. Минин бодо-ходо нүүдэй 4 жэл соо 180 элдэб барилганууд түхээрлэһэн, тэрэ тоо-до малшадта 43 гэр баригданан байна.

Мүнөө үсдэ барилгын бригадада 42 дархашууд, 1 трактор, автомаши-на, лесопилка, хирписын завод хү-дэлмэрилнэ. Энэ жэлдэ 104 үнээнэй, 150 тугалай байха 2 типовой байра, малшадтай хууха 4 гэр баригдаа. Үшөөл хэрэгтэй, үшөөл бага, — гэзд Зайцев бодолгото болон алад хараа-шална.

—Гайхалтайшыэ бэшэ даа, Алексей Николаевич. Үнэргэгшэ жэлдэ манай совхоздо шубуу шонхор-тоёо хамта 9463 толгой мал тоол-логдошо һэн. Минин Нанахада барилгыннай темп малайнгаа тоо тол-гойн ургалтыэ хүсэнгүй ха, — гэзд зоотехник Николаев шотоо татан хууба.

Гнездилов кабинетэй урда ханада үлгөөтэй совхозой картын захادا ошожо, тэрээн дээрэ улаанаар тэм-длэгдэһэн газарыэ хургаараа жаажа:

—Хэрбээ ехэ электростанцийэ найаар ашаглалгада тушаагаа наа, 2-дохи ба 3-дахи фермын ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдыэнь гүйсэд механи-зациялда шадаха нэмди, — гэбэ.

—Тинмэ даа, зүб. Тээд ганса энэ ажал бэшэ, бусадшыэ хэрэгүүд бии. Эрэхэ жэлдэ 10.000 гектар шэнэ ба боро газар элдэжэ тариалгын тал-майе 1300 гектар хүргэхэ, 500 га сабшалан, 400 га тарьяалангай тал-май уһалуурин болгохо, адуу

малайнгаа үүлтэрэе найжаруулаха, ашаг үгэлгыенэ эрид дээшлүүлхэ гэжэ мэтэ ехээн түсэбтэй байнабди, — гэзд Алексей Николаевич нэгэ хэ-ды дуугай хуутараа партины орга-низацион секретарята асуудалтай хандаба:

—Коммунистууднай хэды болооб?

—Мүнөөгүүр 32.

—Комсомолец?

—Зуун албан дүрбэ.

—Профсоюзай гэшүүд?

—Дүрбэн зуун табин хүн.

—Эдэ бүгэдэ ехэ хүсэн. Энэ хү-сэндэ түшэлэн, олонитыэ элсүүлэн хүдөө ажахыэ хүгжөөхэ талаар тү-рэл партиныгаа табинан зорилгону-удыэ амжалтатайгаар бөлүүдлэн хү-гжэлтын замаар урагшаа дабихам-най лабтай, — гэжэ Роман Федоро-вич хэлбэ. Стол дээрэ байһан улаан гадартай зузаан номыэ иран хаража байба.

Тэдэнэр ажал хэрэг тухай хөө-рэлдэһөөр яһала орой болгоо һэн.

...Контороһоо гарахада тосхойной үйлсэнүүдтэ урихан дуугай гармо-нинуудай аялга адхаржа, айдар залуу хубүүд, басагад ханхинаса дуу-ладжажа ябаба. Электрын галай хур-са гэрэлдэ тэдэнэй шарай элхэн ха-рагдана. Ород, бурят ба бусадшыэ национальностини хүнүүд — совхозой эбтэй ехэ бүлын гэшүүд, үлэргэгшэ ажалай нүүлдэ культурынгаа гулам-тануудта хухюун сэнгэлгээр ама-раад, гэр гэртээ харижа байгаа бэлэй.